

УДК 130.122+133.4+304.4

КУЧЕРУК Олег – кандидат філософських наук, викладач, Фаховий коледж морського транспорту Національного університету «Одеська морська академія», 40/42, вул. Маразлієвська, Одеса, Україна, індекс 65125 (kucherukoleh@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5594-9307>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4700.48.7>

Бібліографічний опис статті: Кучерук, О. (2024). Аксіологія віртуального мислення як сучасна філософська проблема. *Людинознавчі студії: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філософія»*, № 48, 102–116, doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4700.48.7>

АКСІОСФЕРА ВІРТУАЛЬНОГО МИСЛЕННЯ ЯК СУЧАСНА ФІЛОСОФСЬКА ПРОБЛЕМА

Анотація. *Метою статті є дослідження ціннісного простору віртуального середовища комунікації в контексті формування нової ціннісної парадигми, що притаманна сучасному інформаційному суспільству. Методологія наукової праці спирається на метод критичного аналізу, аналітичний та описовий методи дослідження, в роботі використовується феноменологічний та соціально-філософський підходи. Наукова новизна статті представлена тим, що аналізується саме ціннісний простір аксіосфери віртуального мислення, що перебуває в процесі постійної трансформації. У викладі основного матеріалу розглядаються соціокультурні підвалини формування аксіосфери віртуального мислення. Вказується на неоднозначність та суперечливість процесу формування нового ціннісного поля, якому властива певна соціальна мімікрія та інтелектуальна деградація, міфологізація свідомості тощо. В дослідженні констатується, що сучасні цифрові комунікативні технології дають можливість миттєвого залучення в колективні процеси інформаційного обміну, але разом з тим руйнуються психологічні бар'єри людської самості як певні екзистенційні феномени, що тісним чином пов'язані з людською індивідуальністю, з її біологічною зумовленістю намацувати свій*

неповторний шлях до самоактуалізації. Така глобальна цифрова громада породжує суспільство ефективного комунікативного обміну, але одночасно вона сприяє поширенню імпульсів тривоги та соціального нігілізму, усвідомлених та неусвідомлених дій, скерованих на прорив до власної екзистенції, неповторності, суб'єктності, що розчиняється в мережі нової віртуальної аксіосфери. У статті здебільшого в критичному описовому стилі розглядаються питання, окреслені вище, одночасно з цим констатуються також конструктивні функції віртуального середовища. У **висновках** відбувається узагальнення наукового пошуку, зумовленого тематикою статті, наголошується на актуальності подальшого дослідження аксіосфери віртуального мислення, що являє собою мотивуючу, керуючу та ціноутворюючу основу інформаційного суспільства, що має прямий світоглядний вплив на ціннісні підвалини сучасного соціуму.

Ключові слова: аксіосфера, свідомість, інформація, віртуальне середовище, комунікація, мімікрія, реальність, залежність, індивідуальність.

KUCHERUK Oleg – Candidate of Philosophical Sciences, Teacher, Professional College of Maritime Transport of the National University “Odesa Maritime Academy”, 40/42, str. Marazliyevska, Odesa, Ukraine, postal code 65125 (kucherukoleh@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5594-9307>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4700.48.7>

To cite this article: Kucheruk, O. (2023) Aksiosfera virtualnoho myslennia yak suchasna filosofska problema [Axiosphere of virtual thinking as a modern philosophical problem]. *Liudynoznavchi studii: zbirnyk naukovykh prats Drohobyt'skoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriiia "Filosofia" – Human Studies. Series of "Philosophy": a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*, № 48, 102–116, doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4700.48.7>

AXIOSPHERE OF VIRTUAL THINKING AS A MODERN PHILOSOPHICAL PROBLEM

Summary. *The purpose of the article is to study the value space of the virtual environment of communication in the context*

of the formation of a new value paradigm inherent in the modern information society. **The methodology** of scientific work is based on the method of critical analysis, analytical and descriptive methods of research, the work uses phenomenological and socio-philosophical approaches. **The scientific novelty** of the article is represented by the fact that it analyzes the valuable space of the axiosphere of virtual thinking, which is in the process of constant transformation. In the presentation of the main material, the sociocultural foundations of the formation of the axiosphere of virtual thinking are considered. The ambiguity and contradiction of the process of formation of a new value field is indicated, which is characterized by a certain social mimicry and intellectual degradation, mythologizing of consciousness, etc. The research states that modern digital communication technologies provide the possibility of instant involvement in collective processes of information exchange, but at the same time, the psychological barriers of human selfhood are destroyed as certain existential phenomena that are closely related to human individuality with its biological conditioning to touch his own unique path to self-actualization. Such a global digital community creates a society of effective communicative exchange, but at the same time it promotes the spread of impulses of anxiety and social nihilism, conscious and unconscious actions aimed at breaking through to one's own existence, uniqueness, subjectivity, which dissolves in the network of a new virtual axiosphere. In the article, mostly in a critical descriptive style, the issues outlined above are considered, at the same time, the constructive functions of the virtual environment are also stated. **In the conclusions**, the generalization of the scientific research determined by the topic of the article is carried out, the relevance of further research into the axiosphere of virtual thinking is emphasized, which is a motivating, controlling and price-forming basis of the information society, which has a direct worldview influence on the value foundations of modern society.

Key words: axiosphere, consciousness, information, virtual environment, communication, mimicry, reality, dependence, individuality.

Постановка проблеми. Ціннісний простір Інтернету – актуальне питання сучасності. Головний акцент вказаної тези про-являє себе в тому, що віртуалізація соціального середовища

в глобальному масштабі розкриває свої можливості та потенціали буквально на наших очах та безумовно в останні декілька десятиліть. Безперечно, конструктивно-прагматичні можливості ЕОМ використовувалися людством ще на рубежі століть, але та масовість та непередбачуваність інтернет-розвитку, яка проявляє себе в наш час, дійсно виводить питання аксіології віртуального мислення та комунікації на рівень одного з найгостріших та нагальних питань інформаційної епохи (у вказаному контексті йдеться здебільшого про європейські та північноамериканські країни). Зумовлено це тим, що віртуальна взаємодія користувачів Інтернету на всіх рівнях глобального простору демонструє собою демонтаж та трансформацію застарілих культурних зразків та генезу й розвиток нових ціннісних форм, стратегій та практик. В умовах сучасних кризових проявів та явищ, що зумовлені багато в чому відсутністю стійкого перспективного плану розвитку глобального цивілізаційного проекту, питання формування цінностей, ціннісних взірців та моделей поведінки, віртуального світогляду та свідомості є вкрай актуальними та нагальними та є тими питаннями, що відповідають духу змін та викликів постіндустріального часу.

Ступінь наукової розробленості. Аналіз теоретичного досвіду осмислення проблематики аксіології кіберпростору свідчить про те, що особливо останніми роками ця тема стає дуже цікавою для широкого кола зарубіжних та вітчизняних дослідників. Є конструктивні досягнення в аналітичних розвідках щодо психології Інтернету як в особистісному, так і у соціальному контекстах, у висвітленні аспектів становлення та трансформації інформаційного суспільства, у дослідженні трансформаційних тенденцій маскультурного віртуального простору тощо. У зв'язку з цим можна зробити посилання на праці як класичних дослідників масового та інформаційно-уніфікованого суспільства, так і на сучасні праці вітчизняних та зарубіжних дослідників. Зокрема, доцільним буде вказати на вивірені часом твори Р. Барта, Д. Белла, А. Камю, М. Кастельса, М. Маклюєна, Е. Тоффлера, Е. Фрома, К. Юнга та ін. Вказані дослідники власне і формують теорію «інформаційного суспільства» (Д. Белл), піддають науковому рентгену процес генези та ствердження уніфікованої свідомості, здатної зректися індивідуальної

неповторності та унікальності (Е. Фром), аналізують шлях затвердження Інтернету в нашому світі (М. Кастельс) як домінуючого чинника та фактора у становленні нового глобального світу без диференційних та просторово-часових обмежень, під тим чи іншим кутом аналітичної уваги висвітлюють тенденції та напрями формування ціннісного світосприйняття у соціальному середовищі і т. ін. Також необхідно звернути увагу на праці сучасних дослідників О. Білоусова, О. Дзьобань, Т. Кузнецової, М. Пальчинської, О. Поліщук та ін., в яких розкриваються аспекти формування глобального простору інтернет-комунікації, досліджуються питання щодо становлення та формування психології віртуального середовища та впливи віртуального інформаційного обміну на процеси соціокультурних та світоглядних трансформацій, аналізуються фактори інтернет-впливу на становлення нового типу громадянського суспільства в нашій державі тощо.

Визначення невирішених питань, окреслених у статті.

Разом з тим триває процес перманентного філософського осмислення феномену віртуального простору та комунікації, постійно відкритими для подальших наукових розвідок залишаються різноманітні аспекти культурного обміну та соціальної трансформації акторів інтернет-взаємодії. В нашому дослідженні акцентована увага приділяється саме ціннісному середовищу Інтернету. Продовжуючи процес дослідження сучасного інформаційного суспільства, у статті порушуються питання формування нового ціннісного світовідчуття сучасної людини, яка більше схильна до мімікрії та симуляції власної сутності та яка перебуває у стані невпинної трансформації внутрішнього духовного світу під впливами глобальних ціннісних інформаційних потоків, що неймовірно тиснуть на індивідуальність та свободу людини, актуалізуючи нові екзистенційні виклики постмодерної свідомості, що прагне віднайти та самоідентифікувати себе.

Метою дослідження є аналіз та осмислення ціннісних мотивацій, взірців та соціальних практик, які виникають, формуються та стихійно трансформуються в нові культурні форми в результаті комунікативного обміну та культурної співпраці акторів віртуального простору. В процесі роботи над цією статтею автор дотримувався загальнонаукового підходу та об'єктивності,

використовувався феноменологічний та соціально-філософський підхід та низка наукових методів, зокрема: метод критичного аналізу, аналітичний та описовий методи, а також методи аналогії, систематизації та узагальнення. **Об'єктом дослідження** є ціннісне світовідчуття сучасної свідомості, інтегрованої в глобальні трансформаційні процеси, що пов'язані з інформатизацією суспільства. **Предметом дослідження** є ціннісні мотивації, устремління, зразки та практики аксіосфери віртуального мислення.

Виклад основного матеріалу. Звертаючись до досвіду історії, головне, на наш погляд, на що одразу хочеться звернути увагу, – те, що всі державні утворення та навіть цілі цивілізації розвивалися, стверджувалися та підтримували свій системний порядок на основі певної ціннісної стратегії, що концентрувала у собі чинники та механізми фундаменту певної історичної конструкції: «релігійні уявлення», «станово-ієрархічна ідеологія», «традиція», «соціальна справедливість», «богообраність», «просвітництво», «рівність» «успіх», «матеріальне накопичення» і т. ін., усі ці ідейні компоненти людського буття мають пряме відношення до аксіологічної сфери зумовленого соціуму і постають в історичному процесі вірогідними рушійними силами, що розвивають та змінюють суспільство. Війна та протистояння цивілізацій в архаїчні часи, безумовно, носили багато в чому трагічний та несправедливий характер, але навряд чи це могло якимось чином вплинути на глобальні екологічні, кліматичні, геологічні процеси тощо. Ситуація різко змінюється починаючи з ХІХ ст., коли людина відкриває для себе енергію пару, вуглеводневу, а згодом і ядерну енергію. З одного боку, це всіяко сприяє демографічному та соціокультурному розвитку людства (наука, медицина, освіта, транспорт), з іншого боку, зростання міст, уніфікація праці, орієнтування на матеріальний успіх закладають у соціальній свідомості ті ціннісні імпульси, які починають нести у собі деструктивний потенціал, що здатний негативно відобразитися на природному балансі в планетарних масштабах. «Соціалізм» або «капіталізм», «мода», «споживацтво», «масова культура» і т. ін. постають новими ціннісними чинниками у др. пол. ХХ ст., які активно впливають на алгоритм відображення реальності «індустріальним» суспільством. Відсутність стійкої

цивілізаційної стратегії, «холодна війна» та гонка озброєнь, споживацтво та культурна деградація засвідчили про марність спроб подолати ціннісну кризу нового «постіндустріального», або «інформаційного» суспільства, що народжувалось та бурхливо розвивалось. Це нове суспільство не ждало звернути увагу на відсутність власної конструктивної та прагматичної аксіологічної стратегії, не усвідомлювало на глобальному рівні невідкладність та пульсуючу необхідність розв'язання цього ключового, на наш погляд, питання. Головною ціллю та цінністю для цього глобального соціуму, як вважає Д. Белл, стало завдання «підвищення життєвого рівня». Ця система вимагає строгої самодисципліни та заохочує устремління до успіху, при цьому нагороджуючи власних «трудоових бджіл» всіма наявними споживчими благами, але ця ефемерна соціокультурна структура абсолютно нестабільна, позаяк у ній повністю зруйновані всі ознаки «трансцендентної етики» (Белл, 1973).

Саме на цьому тлі в процесі подальшої технологічної модернізації виникає можливість глобального комунікативного контакту в новій віртуальній реальності, котра вже в XXI ст. заявляє про себе як про домінуючий та найпотужніший фактор впливу на ціннісне світовідчуття сучасної людини. Йдеться про глобальне зрушення у сучасному аксіологічному просторі та взагалі про трансформацію людської психології. Сьогоднішня масова залученість до процесу інформаційного комунікативного обміну багато в чому нагадує хворобливі прояви залежності від певних деструктивних соціальних практик (алкогольна або наркотична залежність, оніоманія і т.п.). «Пост», «підписники», «репост», «лайки», «просування контенту», «розвиток Інстаграму» і т.п. – ці неологізми, що проростають на тлі сучасних трансформаційних зрушень у віртуальному ціннісному просторі, стають реальністю нашого повсякденного життя. Відкритим залишається питання: кому і наскільки вигідна масова соціальна втеча від реальності, які політичні або економічні структури зацікавлені в цьому процесі? Безумовно, це актуальні теми подальших наукових досліджень, але вже нині, як ми вважаємо, є всі підстави говорити про нову аксіологію віртуального комунікативного обміну, підґрунтям якої є інтернет-залежність, інтелектуальна деградація, егоцентризм, ескапізм, загальний

скепсис, домінантна орієнтація на матеріальний успіх та на успіх «форсованого» розвитку особистісних якостей (інтенсиви, мотиваційні тренінги, майстер-класи, дизайн-семінари і т.п.), симуляція особистості, міфологізація свідомості та пошук альтернативних поглядів на реальність тощо.

Досліджуючи різноманітні статті, що перебувають у відкритому доступі в Інтернеті, можна вказати на загальну конвенцію в питаннях констатації у акторів інтернет-спілкування елементів психологічної залежності, «психомоторного збудження», нав'язливої поведінки тощо. Доречним бути додати, що масовий психоемоційний фон, який формується в процесі віртуально-комунікативної взаємодії, дуже часто несе у собі прояви та ознаки загального роздратування, агресії, апатії, соціально-політичного невдоволення й навіть зневіри та депресії. Для підтвердження вищевказаної тези можна відкрити чималу кількість електронних ресурсів, на яких у відкритому доступі є можливість обговорення, до прикладу, тем, що стосуються політики та геополітики, трансформаційних зрушень у культурному просторі, пандемії Covid-19 і т.п. При цьому у зворотному сенсі ми можемо констатувати, що взаємодія інтернет-спільноти, що з'єднана в обумовлені групи за ціннісними інтересами, сприяє згуртованості акторів спілкування, їхній соціальній адаптації та самоідентифікації. Цей аспект проблематики несе у собі регулятивну та інтегративну функцію, що проявляє себе у можливості відчутти людське схвалення та підтримку.

Діалектика вказаних процесів демонструє неоднозначність та суперечливість формування аксіосфери віртуального мислення, з одного боку, миттєвий досвід до інформації, доступність та зручність інформаційних носіїв покликані сприяти комфорту та задоволенню особистості від інтеграції у світ Інтернету, з іншого боку, валове, стихійне, двосічне та розбіжне наростання маніпулятивних інформаційних повідомлень сприяють певній ціннісній дезорієнтації людини та введення її свідомості у стан перманентного роздратування, неврозу, тривожності та пошуку регулятивних та соціально-адаптивних механізмів збереження цілісного, правильно інформованого та справжнього Я.

Сучасні інтегративно-комунікативні можливості додатків-месенджерів Viber, WhatSap, Telegram, Signal, а також програм

для відеоконференцій Zoom, Google Meet, Diskord та ін. значно поліпшують умови віддаленого спілкування. Особливо ефективно вказані програми зарекомендували себе в умовах поширення коронавірусної інфекції і необхідності дистанційного навчання та роботи. Але треба зазначити, що психологічні та в певному сенсі екзистенційні наслідки руйнування традиційних соціальних практик «дім-робота-дім» або «дім-школа-дім» багато в чому проявлять себе у найближчі роки. На наш погляд, нові умови інтегрованого цифрового суспільства, в якому є наявною можливість миттєвого доступу до актора спілкування в будь-якому місці його перебування, руйнують певні адаптивно-захисні бар'єри людського ества, що пов'язані з природною необхідністю людини іноді знаходитися виключно на самоті або в оточенні найближчих родичів, фігурально висловлюючись перебувати у стані «мій дім – моя фортеця». У вказаних умовах народжується суспільство глобальної цифрової громади, котрому притаманне колективне світовідчуття та відповідальність, миттєва залученість у спільні процеси, але також психологічний дискомфорт, екзистенційна тривога та туга за особистісним простором, що піддається перманентному процесу звуження та руйнації. Це є те ціннісно-світоглядне світовідчуття сучасної інформаційної свідомості, яке апелює до свободи, захисту самоідентифікації, прориву у «реальну реальність» та необхідності збереження екзистенційних відтінків неповторності людської душі.

Відомий дослідник М. Маклюен з оптимізмом дивиться на процес входження комп'ютерних технологій в об'ємні сфери соціально-виробничих відносин, профетично стверджуючи, що комп'ютер, безумовно, нанесе удар по традиційних бізнес-відносинах, які мали розвиток ще в добу попередньої «механістичної» культури. Справжня функція комп'ютера, як вважає мислитель, – у тому, щоб «програмувати й гармонічно керувати земним і галактичним навколишнім середовищем і енергією» (Маклюен, 1968). При цьому вказана теза, як ми вважаємо, входить у певне протиріччя з його ж висловлюванням про те, що комп'ютер – «більш складне продовження центральної нервової системи» (Маклюен, 1968). Людина, що перебуває в процесі взаємодії з об'ємними інформаційними пластами, поширеними

на соціальні процеси та відносини, переживає болісне екзистенційне відчуття, яке «медики називають віддзеркаленим опосередкованим болем» (Маклюен, 1968). Це своєю чергою підштовхує М. Маклюена до висновку, що будь-яка модернізація, котра має відношення до високих технологій і впровадження їх у соціальне буття, «буквально ампутує нас» і цю «ампутацію» не слід сприймати на рівні тілесної болі, а скоріш на рівні «мозкового центру» (Маклюен, 1968). Слід сказати, що М. Маклюен не мав можливості передбачити сучасний трансформаційний хід розвитку нашої цивілізації, пов'язаний з акцентованим залученням глобальної людської свідомості в процеси цифрової комунікації, які, на наш погляд, вказують на формування вже не просто інформаційної, а й у певному сенсі постінформаційної свідомості, тобто свідомості, яка вже і є по суті онтологічним субстратом, певним біотехнологічним продовженням процесу самовдосконалення внутрішньої архітектури Інтернету. На практиці це проявляє себе в процесі відчуження людини від власної самоті, від тієї основи, що мала би сприяти пошуку надійного філософського ґрунту для входження на нову світоглядну сходинку на шляху найважливішої історичної місії людської свідомості. У вказаному сенсі йдеться про розкриття зумовлених еволюцією та напруженою попередньою інтелектуальною діяльністю нових горизонтів людського самопізнання.

Безумовно, на сьогодні однією з найпотужніших ціннісно-світоглядних особливостей віртуального простору є трансформація соціальної свідомості в напрямі втечі від реальності у віртуально-конструюючий світ, який є за своєю суттю міфологізованим, тобто несправжнім, магічним, ірраціональним, апелюючим до різноманітних глибинних пластів-першообразів нашої підсвідомості, які, наприклад за К. Юнгом, є архетипами «шут», «відьма», «тінь» або «мудрий старець» (Юнг, 1980). Як вважає професор О. Дзьобань, людина, яка занурюється у віртуальний простір, має доступ до різноманітної інформації, що розуміється та усвідомлюється нею на рівні раціонально-логічного сприйняття навколишнього середовища, але, зазначає дослідник, в іншому вірогідному випадку інтернет-користувач потрапляє у світ нової архайки з його неосинкретичним вимірюванням часу й простору, якому притаманне хронотопне розмиття реальності,

в котрому людина «зосереджується вже на чомусь неповторному, конкретному, емоційно-образному». Таким чином, ці дві світоглядні моделі віртуального мислення, як вважає науковець, конструюють два типи структурування реальності, які співіснують паралельно (Дзьобань, 2017).

Проблема формування міфологічного сприйняття реальності у віртуальному просторі дуже гостро переплітається з об'єктом нашого дослідження в нагальному сенсі того, що це насамперед стосується молодіжних культурних практик у цифровому середовищі. Аксіосфера віртуального світу буквально просякнута духом ціннісних уподобань сучасної молоді. Ця тема буде завжди мати актуальний статус через перманентне оновлення та видозміну ціннісного змісту інтернет-середовища. Для прикладу можна проглянути невеличкий відеоролик на ресурсі YouTube, в якому молодий хлопець (як він сам зазначає, віком 26 років) переконливо обстоює ідею про те, що «геймпростір» – це є світ його реального існування, заради якого треба жити, позаяк у щоденному спілкуванні з однолітками він скоріш за все «грає роль перед оточуючими і буде із себе людиною, якою він не є». (<https://www.youtube.com/watch?v=TnbHr7NXO60>). Відеоролик має більше 604 тисяч переглядів, більше 11 тисяч уподобань, і слід зазначити, що подібного «контенту» у сучасному віртуальному просторі дуже велика кількість.

Необхідно висловити невеличке зауваження, а саме констатацію того, що в цьому дослідженні модерні ціннісні зрушення та формування нових аксіологічних моделей та стандартів віртуального світу розкриваються здебільшого в критичному описовому стилі. При цьому конструктивно-прогресивні можливості Інтернету, безумовно, продемонстрували свою ефективність і загальну соціальну користь. Передусім це інформатизація соціуму, рекреаційні потенціали, можливість критичного ставлення до інформації, велика кількість освітнього «контенту», що дає можливість доволі швидкого отримання різноманітних компетенцій та навичок фактично у всіх проявах сучасного соціально-економічного та соціокультурного життя. Але слід підкреслити, що за всіх позитивних аспектів саморозвитку інтернет-простору животрепетними для дискусії залишаються питання стихійних, а іноді й деструктивних впливів нової інформаційної реальності

на загальну трансформацію аксіологічної свідомості віртуального соціуму.

Отже, ескапізм, втеча у реальність рекреаційно-компенсуючого простору є однією з ціннісних підвалин сучасного світу. При цьому ця цінність має реальну ціну для нашого просякненого парадоксами інформаційного суспільства, в якому ескапізм, нігілізм, мімікрія, легковажність та сміх заради сміху стають рівноправними ціннісними концептами на одному рівні зі споконвічними цінностями краси, родини, здоров'я, життя, справедливості, самодостатності і т. ін. Треба додати до вищевказаного, що так зване «покоління ТікТок», а в основному це молоді люди, демонструє собою загальну тенденцію до IQ деградації та відповідно до поверхневого, а іноді й зневажливого ставлення до соціальної організації життя. Воно немов викреслене із загального контексту логічного розвитку суспільства, від простих до складних форм самоорганізації, та живе за власною логікою розвитку, в якому продиляються тенденції до культурної анігіляції та соціального нігілізму. А. Камю у своїй відомій праці «Бунтівна людина» зазначає, що опанований сказом нігілізм змішує воедино творця та тварину. Усуваючи будь-яку основу для надії він відкидає всі обмеження і у сліпому обуренні, що затьмарює навіть його власні цілі, доходить нелюдського висновку: чому б не вбити те, що вже приречене до смерті (Камю, 1960).

У цьому контексті треба додати, що агресивне ставлення до іншого є, на наш погляд, підсвідомим проявом непримиримого ставлення до власної суті, тут оголюється ще одна з трепетних проблем сучасності – пошук та ідентифікація екзистенційної самості людського ества, що потрапила в полон нової ціннісної реальності. Як зауважує Е. Фром, «людські пристрасті відповідають екзистенційним потребам людини, а останні своєю чергою визначаються специфічними умовами людського існування» (Фромм, 1974). В нашому об'єкті дослідження йдеться саме про культурний простір нової цифрової аксіосфери, яка є специфічною флорою сучасного соціального існування, а відтоді має як конструктивний, так і деструктивний вплив на свідомість залучених до цього процесу акторів віртуальних взаємин.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Викладене вище потребує певного узагальнення. Будь-яке державне

утворення, що існувало на певному історичному відрізку, мало в основі свого соціокультурного та політичного розвитку певну систему ціннісно-мотиваційних та життєорієнтуючих установ. В умовах глобального переходу сучасної цивілізації на індустріальні, а згодом постіндустріальні колії розвитку нові ціннісні концепти, такі як «споживацтво», «масова культура» «гаджета-лізація та цифровізація свідомості», «інтернет-адикція» тощо, закладають у суспільній свідомості нові й іноді деструктивні програми сприйняття реальності та світовідчуття. Відбувається руйнація особистісного простору індивіда й всіляке залучення його до глобальної флуктуації віртуального простору, котрий постійно самоудосконалює свої методи психологічного впливу на масову свідомість. Нагальними постають соціально-філософські проблеми інтелектуальної деградації, ескапізму, віртуально-соціальної мімікрії та нігілізму, широкого впливу гаджеталізації на молодіжне світосприйняття і т. ін. Назріває вкрай важливе та актуальне питання системного та всебічного аналізу та дослідження аксіосфери віртуального простору як одного з найпотужніших сучасних чинників впливу на ціннісне світовідчуття масової та індивідуальної свідомості, що активно залучена у глобальні процеси інформаційно-комунікативного обміну.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білоусов О. Інформаційне суспільство як соціальне середовище формування нового типу громадянської участі в сучасній Україні : дис. на здобут. наук. ступ. д. філос. наук : 23.00.02. Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К.Д. Ушинського. Одеса, 2015. 395 с.
2. Дзьобань О. Сучасний віртуальний простір: конгеніальність віртуальності і міфу. *Філософія. Стратегічні пріоритети*. 2017. Вип. 3 (44). С. 163–170.
3. Кузнецова Т. Аксіологія соціальних комунікацій. Суми : Вид-во Сумського державного університету, 2012. 300 с.
4. Пальчинська М. Віртуальний простір в умовах соціокультурних трансформацій : дис. на здобут. наук. ступ. д. філос. наук : 09.00.03. Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К.Д. Ушинського. Одеса, 2016. 388 с.
5. Поліщук О. Вплив соціальних Інтернет-мереж на формування «Я». *Актуальні проблеми філософії та соціології* : науково-практичний журнал. 2017. Вип. 16. С. 93–96.

6. Ball D. The coming of post-industrial society: A venture of social forecasting. New York : Basic Books, 1973. 579 p.
7. Barthes R. Mythologies. The noonday press. New York: Farrar, 1991. 164 p.
8. Camus A. The rebel. Bombay : The times of India press, 1960. 273 p.
9. Fromm E. The Anatomy of Human Destructiveness. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1974. 521 p.
10. Hammet F. Virtual reality. New York : Palgrave Macmillan, 1993. 207 p.
11. Jung C. Archetypes and the collective unconscious. New York : Bollingen series, 1980. 451 p.
12. Makluhan M. War and peace in the global village. New York : Bantam Books, 1968. 190 p.

REFERENCES

1. Bilousov, O. (2015). Informatsiine suspilstvo yak sotsialne seredovyshche formuvannya novoho typu hromadianskoi uchasti v suchasni Ukraini [Information society as a social medium forging a new type of community participation in modern Ukraine]: dys. na zdobut. nauk. stup. d. filos. nauk: 23.00.02. Pivdenoukrajinskyi natsionalnyi pedahohichnyi universytet im. K.D. Ushynskoho. Odesa, 395 s. [in Ukrainian].
2. Dzoban, O. (2017). Suchasnyi virtualnyi prostir: konhenialnist virtualnosti i mifu [Modern virtual space: congeniality of virtuality and myth]. *Filosofia. Stratehichni priorytety – Philosophy. Strategic priorities*. Vyp. 3 (44). S. 163–170 [in Ukrainian].
3. Kuznetsova, T. (2012). Aksiolohiia sotsialnykh komunikatsii [Axiology of Social Communications]. Sumy: Vyd-vo Sumskoho derzhavnoho universytetu, 300 s. [in Ukrainian].
4. Palchynska, M. (2016). Virtualnyi prostir v umovakh sotsiokulturnykh transformatsii [Virtual space in the conditions of socio-cultural transformations]: dys. na zdobut. nauk. stup. d. filos. nauk: 09.00.03. Pivdenoukrajinskyi natsionalnyi pedahohichnyi universytet im. K.D. Ushynskoho. Odesa, 388 s. [in Ukrainian].
5. Polishchuk, O. (2017). Vplyv sotsialnykh Internet-merezh na formuvannya «Ia» [The influence of social Internet networks on the formation of “I”]. *Aktualni problemi filosofii ta sotsiologii*: Naukovo-praktychnyi zhurnal. Vyp. 16. S. 93–96 [in Ukrainian].
6. Ball, D. (1973). The coming of post-industrial society: A venture of social forecasting. New York: Basic Books, 579 p.
7. Barthes, R. (1991). Mythologies. The noonday press. New York: Farrar, 164 p.
8. Camus, A. (1960). The rebel. Bombay: The times of India press, 273 p.
9. Fromm, E. (1974). The Anatomy of Human Destructiveness. New York: Holt, Rinehart and Winston, 521 p.

10. Hammet, F. (1993), Virtual reality. New York: Palgrave Macmillan, 207 p.

11. Jung, C. (1980). Arhetypes and the collective unconscious. New York: Bollingen series, 451 p.

12. Makluhan, M. (1968). War and peace in the global village. New York: Bantam Books, 190 p.